

## سُلطان قُطْبُ الدِّین اَیْبک

سُلطان قُطْبُ الدِّین اَیْبک مثل محمد بن قاسم و سُلطان محمود غزنوی و سُلطان شهاب الدِّین غوری از بتیانگزاران معنوی پاکستان است۔ اوہ قرنہا پیش، در سال ۱۱۸۶/۵۶۰۷ء در لاہور فوت کرد۔ مزار وی در کنار بازار معروف لاہور بہ نام "انار کلی" قرار داد۔

سُلطان قُطْبُ الدِّین اَیْبک موسس خانوادہ غلامان و سلطنت لاہور بود۔ وی غلام امام فخر الدِّین ابوحنیفہ ثانی بود کہ درنیشاپور زندگی می کرد۔ قُطْبُ الدِّین علوم متداولہ و فنون نظامی را آموختہ بود۔ بہ قرائت قرآن علاقہ زیاد دی داشت و بہ لقب "قرآن خوان" معروف شدہ بود۔

سُلطان شهاب الدِّین غوری وی را پسر خواندہ خود قرار دادہ بود۔ غوری در سال ۱۱۸۱/۵۶۰۲ء شہید شد۔ بعد از شہادت وی، سُلطان قُطْبُ الدِّین اَیْبک در لاہور سریر آرای سلطنت گردید و قرآن و سنت را دستور اساسی کشورش قرار داد و با عدل و داد فرمانروائی کرد۔

ایبک از سلاطین با شجاعت و گرم بود۔ در سخاوت نظیری نداشت۔ کمترین بخشش او صد ہزار روپیہ بود۔ بہ همین علت مردم اورا "لک بخش" یعنی "بخشنده صد ہزار" می گفتند۔

"قُطْبُ مینار" دہلی بنا کردہ وی است۔ او مؤسس مسجد "قُبۃ الاسلام" نیز بودہ است۔ معاصر باخواجہ معین الدِّین چشتی و خواجہ قُطْبُ الدِّین بختیار کاکی بود و با آنها ارادت تمام داشت۔

چوگان بازی را خیلی دوست می داشت۔ در حال بازی از اسب بہ زمین افتاد و بر اثر آن فوت کرد۔ داماد سُلطان شمس الدِّین التتمش مقبرہ ای برآمد فنش احداث گردانیده بود کہ

در سالہای اخیر باز سازی شدہ است۔

(پروفیسور دُکتر آفتاب اصغر)

## فرہنگ

|                     |   |                                                 |
|---------------------|---|-------------------------------------------------|
| بنیا نگزار          | : | (بنیان گذاشتن: بنیاد رکھنا..... اسم فاعل) بانی۔ |
| قرنہا               | : | (قرن کی جمع) صدیوں۔                             |
| مؤسس                | : | بانی۔                                           |
| عُلومِ مُتداولہ     | : | مُروِجہ عُلوم۔                                  |
| نظامی               | : | فوجی۔                                           |
| پسر خواندہ          | : | منہ بولا بیٹا۔                                  |
| دستورِ اساسی        | : | بنیادی قانون، آئین۔                             |
| احداثِ گردانیدہ بود | : | اُس نے تعمیر کرایا تھا۔                         |
| باز سازی شدہ است    | : | اُس کی تعمیر نو ہوئی ہے۔                        |

## تمرین

- ۱۔ ایبک غلام کہ بود؟
- ۲۔ علت فوت کردن وی چہ بود؟
- ۳۔ وی کدام شہر را پاتیخت خود قرار دادہ بود؟
- ۴۔ مزارا سلطان قطب الدین ایبک کجااست؟
- ۵۔ مقبرہ وی را کہ احداث کرد؟
- ۶۔ مندرجہ ذیل الفاظ کے مترادف/ہم معنی الفاظ لکھیے
- مؤسس۔ معروف۔ مزار۔ سلطان۔ علت۔
- ۷۔ نیچے دیے گئے الفاظ پر اعراب (زیر، زیر، پیش) لگائیے۔
- معنوی۔ متداولہ۔ قرنہا۔ فنون۔ احداث۔
- ۸۔ خالی جگہیں پُر کیجیے:

- ۱۔ غوری در سال..... شہید شد۔
- ۲۔ ایبک در لاہور سریر..... سلطنت گردید۔
- ۳۔ ایبک از سلاطین..... شجاعت و کرم بود۔
- ۴۔ قطب مینار دہلی بنا کردہ.....
- ۵۔ جوگان بازی را خیلی دوست.....